

BİR ÖĞRETİM GÖREVLİSİNE CEVAP

Prof. Dr. Talât Tekin

Türk Dili dergisinin Temmuz 1977 sayısında yayımlanan “Pantürkizm Ülküsü ve Dilde Birlik İddiası” başlıklı bir yazımda Özbekçe, Kazakça, Kırgızca vb. gibi Türk dillerini lehçe hattâ şive sayan anlayışın modern dil bilimi verileri ile bağdaşmadığını, bunların dil olduklarını ve öyle kabul edilmeleri gerektiğini, Türk ve Hint-Avrupa dilleri tarihinden örnekler getirerek belirtmeğe çalışmıştım. Tümtürkçülük ülküsüne ters düşen bu görüşün belli çevrelerin beklenen tepkisi ile karşılandı. İlk tepki “Kazan Türk’ü” karı-koca iki emekli profesörden geldi. Bu iki profesörün duygusallıkla dolu yazılarının temelinde “göçmen psikolojisi” yattığı için kendilerine cevap vermekten kaçındım.

Söz konusu yazıma üçüncü bir tepki Hacettepeli bir öğretim görevlisinden geldi. Dr. Ahmet B. Ercilasun, **Türk Kültürü** dergisinin Şubat 1978 sayısında “İntihaleci Bir Profesör” başlığı ile bir yazı yayımladı. Ancak, Dr. Ercilasun’un bu yazısı benim söz konusu yazımda ileri sürdüğüm görüşe karşı yazılmış bilimsel bir savunma niteliğinde olmayıp şahsıma ve bilimsel kişiliğime karşı yapılmış bir “saldırı” niteliğindedir. Beni küçük düşürmek ve benim bilimsel kişiliğime kara çalmak için kaleme alındığı ap-açık olan bu yazının üslup düzeyi hakkında bir fikir vermek için Dr. Ercilasun’un birkaç cümle ve ibaresini aşağıya aktarıyorum: “Bir süre Amerika’da kaldıktan sonra büyük bir türkolog edası ile Türkiye’ye dönen Talât Tekin...”, Türkiye türkologlarının batıdan habersiz olduklarını iddia ederek ortalıkta dolaşan bu bilgin...”, “Amerika’da doktora yaptığı için büyük bir bilgin edasına bürünen bu profesör...”, vb. vb. Bunlar ve bunlara benzer cümle ve ibarelerle sürüp giden bu yazının sahibine kendi üslubu ile cevap vermek derekesine düşecek değilim. Onun için hemen “intihal” iddialarına geçiyorum.

Dr. Ercilasun, benim Amerika’da yayımlanmış olan 419 sayfalık doktora tezimden sadece 12 satırlık bir paragrafın fotokopisini yayımlıyarak, benim, bu paragrafı Sir Gerard Clauson’un daha önce yayımlanmış

olan bir kitabından, “Bazı kelimeleri değiştirmek, bazı yerleri de atlamak” suretiyle, “aynen aktardığım”ı iddia ediyor. Şimdi, Clauson’ın cümlelerini benimkilerle karşılaştırarak bu iddianın ne dereceye kadar geçerli olduğunu görelim.

Clauson’ın birinci cümlesi şudur: “It is obvious that the inventor took as his principal model some form of the late Semitic (Aramaic) alphabet which had been adapted for use in writing some Iranian language”. Benim cümlem de şöyledir: “Therefore, it is possible that the inventor took as his principal model some form of the Aramaic alphabet which had been adapted for writing some Iranian language”. Clauson, cümlesine “It is obvious that...” diye başlıyor, ben ise “Therefore, it is possible that...” diye başlıyorum. Bu iki cümle başlangıcı arasında şu farklar vardır: 1) Benim cümlem cümle bağlayıcısı “therefore” ile başlıyor, Clauson da bu yok; 2) Clauson “aşikârdır ki...” diyor, ben ise “mümkündür ki...” diyorum. Yine, cümle içinde Clauson “the late Semitic (Aramaic) alphabet” demiş, ben ise sadece “the Aramaic alphabet” demişim, o “which had been adapted for use in writing” diyor, ben ise “which had been adapted for writing” diyorum. Cümlelerimizin anlamları arasındaki yakınlık ya da benzerlik yalnızca benim Kök Türk alfabesinin kökeni hakkında, temel olarak, Clauson’ın görüşünü (aşlında Thomsen’in görüşü) benimsemiş olmamdan ileri gelmektedir. Benimsenmiş bir bilimsel görüşün az-çok yakın bir anlatımla yazıya dökülmesi kadar doğal bir şey olamaz.

Clauson’ın ikinci cümlesi şöyledir: “But even if it be granted that one such alphabet was the principal model, it is obvious that this was no more than a beginning”. Benim “intihal olduğu iddia edilen ikinci cümlem ise şudur: “But, obviously this was no more than a beginning”. Benim cümlemin Clauson’ın cümlesinin son kısmına benzediği inkâr edilemez. Ancak, bu anlam İngilizcede başka nasıl ifade edilebilir? Belki, “But, obviously, this was only a beginning” denilebilirdi. Fakat, “to be no more than a beginning” İngilizcede kalıplaşmış bir ifade tarzıdır ve bunun için hiç kimsenin tekelinde değildir.

Clauson’ın üçüncü cümlesi şudur: “Apart from inventing a number of letters for which no Aramaic model can be found, the inventor made three great innovations which distinguish his alphabet from the Aramic/Iranian model:”. Benim “intihal” olduğu ileri sürülen cümlem ise şöyledir: “Furthermore, he made at least two great innovations”. Bu cümleler arasında ne gibi bir “aynîyet” var? Clauson’ın cümlesindeki virgüle kadar olan kısım “which” zamirinden sonraki kısım benim cümlede yoktur. Sonra, Clauson “the inventor made three great innovations” diyor,

ben ise "he made at least two great innovations" diyorum. Bu cümlede "İntihal" olduğunu iddia edebilmek için insanın İngilizce "two" ile "three" nin bir ve aynı olduğunu kabul etmesi gerekir!

Clauson'ın dördüncü cümlesi şöyledir: "He invented special letters used only to represent vowels". Benim cümlem de şöyle: "He invented special letters used only to designate vowels". "İcat etme"nin İngilizcesi "to invent", "özel harf"inki "special letter", "ünlü"nünki de "vowel"dır. Kök Türk alfabesini düzenliyen kişinin "ünlüleri göstermek için özel harfler icat etmiş olduğu" gerçeği İngilizcede başka nasıl ifade edilebilir?

Clauson'ın beşinci cümlesi ile benim cümlem arâsında da esaslı farklar vardır. Clauson "He invented a number of letters which could be used only in words containing back vowels" diyor, ben ise "He invented a number of letters which could be used only to designate consonants occurring in back-vocalic words" diyorum, o "a number of letters which could be used only in words containing front vowels" diyor, ben ise "a number of letters which could be used only to designate consonants occurring in front-vocalic words" diyorum. "İntihal" bu mudur? Ayrıca, Kök Türk alfabesi ile ilgili bu bilimsel gerçek İngilizcede başka nasıl ifade edilebilir? Kaldı ki matematiksel kesinlikteki bu bilgiler ve bundan öncekiler Clauson'ın keşfi ya da buluşu da değildir. Bu bilgilerin kaynağı Orhon alfabesini deşifre eden Thomsen'dir. Clauson da, başkaları da, bu bilgileri ondan almıştır. Başka bir deyişle, bu bilgiler Orhon Türkçesi ile uğraşan herkesin bildiği, "harc-ı âlem" olmuş bilgilerdir.

İşte, Dr. Ercilasun'un 419 sayfalık kitabımda bulabildiği "intiha" örnekleri bunlardır. Bu beş cümle Clauson'ın kitabından aynen alınmış olsaydı bile kitabımın değerine yine de halel gelmezdi. Bunun en güçlü kanıtı, benim Orhon Türkçesi gramerimin konuyla uğraşan bütün türko-loglarca kaynak olarak kullanılması ve Eski Türkçe ile ilgili bütün kitap ve makalelerde ona atıflar yapılmasıdır. (Dr. Ercilasun'un bundan şüphesi varsa kendisine uzun bir liste verebilirim).

Dr. Ercilasun, söz konusu yazısında, benim "çok hacimli bir intihâlîm" daha bulunduğunu iddia ediyor. Bu iddiasına göre, benim "Altay Dilleri Teorisi" başlıklı yazım Prof. Poppe'nin *Introduction to Altaic Linguistics* adlı kitabının 130. sayfasından itibaren yapılan "bir tercümesinden ibaret"miş! Bay Ercilasun bu iddiasını kanıtlamak için Poppe'nin adı geçen eseriyle benim makalem den ikişer sayfalık fotokopi yayımlıyor ve benim "bilimsel düzeyim" in anlaşılması için bunları karşılaştırmamın yeterli olacağını söylüyor.

Hemen belirtiyim ki söz konusu yazım Altay dil biliminin çözülme-miş bir sorununu ele alarak ona çözüm getirmeğe çalışan "orijinal" bir

araştırma yazısı değildir. Bu yazım, ansiklopedi gibi, bir el kitabı niteliğinde olan **Türk Dünyası El Kitabı** için ve Altay dilleri teorisini ülkemizde tanıtmak amacıyla yazılmış bir "compilation", yani "derleme", yazısıdır. Benden **Türk Dünyası El Kitabı** için bu teoriyi tarihçesi ile tanıttak bir yazı istendiği zaman ilk olarak bu teoriyi en iyi bilen ve yaşayan en büyük Altayist olan Poppe'nin *Vergleichende Grammatik der altaischen Sprachen* adlı Altay dilleri grameri ile *Introduction to Altaic Linguistics* adlı üniversite öğrencileri için yazılmış el kitabına, daha sonra da bu teoriye katkıda bulunan öbür dilcilerle karşı çıkanların kitap ve makalelerine başvurdum ve bu kaynaklardan geniş ölçüde yararlanarak bir "compilation" (derleme) niteliğinde olan bu yazıyı hazırladım. Yazı için başvurduğum ve kullandığım bütün kaynaklar sayfa altlarındaki dipnotlarında gösterilmiştir. Bu yazıda sadece Poppe'nin adı geçen eserine 10 yerde dipnotlarıyla atıfta bulunuyorum. İki satırlık fotokopilerdeki satırların altını rastgele çizen Ercilasun yazısında bu dipnotlarından ve atıflardan hiç söz etmiyor ve benim yazımın Poppe'den, onun adı geçen eserine hiçbir atıfta bulunulmadan yapılmış, bir çeviri olduğunu iddia ediyor. Yazısını ille de bana kara çalmak ve beni kötülemek amacıyla yazdığı besbelli.

Dr. Ercilasun'un hakkımdaki bu karalamayı kaleme almasına neden olan yazımda ne de başka herhangi bir yazımda Ercilasun adı geçmiyor. Yani, bugüne kadar herhangi bir şekilde kendisine satışmış değilim. Yalnız "Pantürkizm Ülküsü ve Dilde Birlik İddiası" başlıklı yazımda şöyle bir cümle var: "Çünkü, bilimsel gerçeklerle bağdaşmayan, onlara ters düşen bu kanı ya da inanç (yani Türk dillerinin lehçe ya da şive olduğu inancı) Tümtürkçü üniversite hocaları ile politikacılar tarafından üniversiteli hattâ liseli gençler arasında çoklukla yayılmağa çalışılmakta ve ülkücü adıyla ütörist, taşkın ve saldırgan bir gençlik yetiştirilmektedir". İşte, Ercilasun bu cümledeki "Tümtürkçü üniversite hocaları" deyiminden alınmış olacak. Ne demeli, "yarası olan gocunur"muş! Belli ki kendisi de Türk dillerini şive sayanlardan, bunlara gerçek adıyla dil diyenleri Türk dünyasını parçalamak istemekle suçlayıp onların üzerlerine yürütenlerden.

Not: Prof. Dr. Talat Tekin'e âit yazının bundan sonraki kısmı, Dr. Ercilasun'nun Dergimizin 184. sayısında çıkan "İntihalci Bir Profesör" başlıklı yazısına doğrudan cevap teşkil etmediği ve esasen başka bir mecmuada neşredilmiş bulunduğuna için, dergimize alınmamıştır. T.K.